

Asia: VN/30743/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi eräistä leikkauksista ja lääketieteellisistä toimenpiteistä sekä luonnoksista erikoissairaanhoidon keskittämisasetuksen ja päivystysasetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit ehdotetusta leikkauksista ja tiettyjä lääketieteellisiä toimenpiteitä koskeva valtioneuvoston asetuksesta. Onko ehdotettu asetukset selkeitä ja toimeenpantavissa, ja onko siinä huomioitu oleelliset asiat? Ellei mielestänne ole, miten sitä pitäisi muuttaa?

Suomen Tanssiterapiayhdistyksellä ei ole tähän kohtaan kommentoitavaa.

Kommentit erikoissairaanhoidon keskittämisasetuksen 4 §:n muutosehdotuksesta (psykoterapeuttisiin ja psykososiaalisiin menetelmiin liittyvä työnjako)

Hyvään hallinnolliseen menettelyyn liittyen haluamme kriittisesti huomauttaa, että lausuntopyynnön pääotsikossa ei mainittu asiaa psykoterapeuttisista ja psykososiaalisista hoidoista. Tästä tulee riski siihen, että aiheeseen eivät pysty kommentoimaan riittävässä määrin tahot, joita asia koskee. On vaara, että asetusmuutos tehdään riittämättömin lausunnoin.

Asetusmuutoksen lausuntopyynnöt on lähetetty puutteellisella jakelulla. Lausuntoja on pyydetty psykoterapian osalta vain niiltä yliopistoilta, joissa psykoterapiakoulutus on lääketieteellisen tiedekunnan alla. Kaikkien psykologian laitosten olisi kuulunut olla kutsuttuina kommentoimaan. On kysymys psykososiaalisista hoidoista; tämä ei ole lääketieteen erikoisala, vaan ala on oleellisesti psykologian ja ihmistieteiden asiantuntijuusaluetta. Myöskään kommentteja ei ole pyydetty psykoterapia- eikä taideterapiayhdistyksiltä.

Kommentoitava asia psykososiaalisten ja psykoterapeuttisten hoitojen osalta asetusmuutoksessa on seuraava:

”Lisäksi erikoissairaanhoidon keskittämisasetukseen ehdotetaan täsmennettäväksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän alueellisia tehtäviä liittyen psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arvioinnin, osaamisen ylläpidon ja menetelmien käytön työnjakoon.”

”Terveysthuoltolaissa on tullut 1.5.2025 voimaan sääntely, jonka mukaan lasten ja alle 23-vuotiaiden nuorten perusterveydenhuoltoon kuuluva lyhytpsykoterapia tai psykologiseen vuorovaikutukseen perustuva määrämuotoinen ja aikarajoitteinen psykososiaalinen hoito on aloitettava 28 vuorokauden kuluessa siitä, kun tarve tällaiselle hoidolle on todettu, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellytä (niin sanottu lasten ja nuorten terapiatakuu). Erikoissairaanhoidon keskittämisasiäsetukseen ehdotettu muutos liittyen psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arvioinnin ja osaamisen ylläpidon ja menetelmien käytön työnjakoon liittyy lasten ja nuorten terapiatakuulainsäädännön toimeenpanoon, joskin koskee kaiken ikäistä väestöä.”

Asetusmuutosehdotuksen tavoitteeksi ilmoitetaan tämä:

”Psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arvioinnin ja osaamisen ylläpitoa koskevalla muutoksella tavoitellaan koko Suomessa yhdenvertaista palvelua ja vaikuttavien menetelmien käyttöä palvelujärjestelmässä sekä korostetaan yliopistollisten sairaaloiden koordinaatiroolia yhteistyöalueillaan.”

Asetusmuutoksella siis tavoitellaan koko Suomeen yhdenvertaista palvelua ja vaikuttavien menetelmien käyttöä palvelujärjestelmässä. Tämä on kannatettavaa.

Asetusmuutoksen ydinasiana on psykoterapeuttisten ja psykososiaalisten menetelmien arvioinnin ja osaamisen ylläpito ja menetelmien käytön työnjaosta sopiminen koskien kaiken ikäistä väestöä. Asetuksen tarkoitus on määritellä kaiken ikäiselle väestölle tarjottavaa psykoterapeuttista ja psykososiaalista hoitoa. On tärkeää, että asetuksessa lausutaan siitä, että palveluvalikoimassa tulee olla monimuotoisuutta, koska palveluja tarjotaan hyvin erilaisille ihmisille. Mielenterveyden ongelmat ovat yhteiskunnassa nykyisin yksi keskeisin haaste sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaava asia. Asetukset, joilla näitä palveluja säädellään, tulee harkita viisaasti ja palvelujen monimuotoisuuteen ohjaaviksi.

Asetus jättää epäselväksi mitä menetelmien arviointi tarkoittaa. Menetelmien ja vaikuttavuuden arvioinnin tulisi toteutua kansallisten riippumattomien moniammatillisten asiantuntijaorganisaatioiden toimesta. Näiden asiantuntijaorganisaatioiden tulee olla moniammatillisia eikä pelkästään lääkäreiden muodostamia ja lääkäreistä koottuja, koska kyseessä on psykososiaalinen hoito. Lääkäriskoulutuksessa ei ole erikoistumisalana psykososiaalista hoitoa.

Asetusmuutosehdotuksessa määritellään, että hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä alueellisesti ovat organisaatiot, joilla on oikeus käytettävien psykososiaalisten ja psykoterapeuttisten menetelmien arviointiin ja siten myös vastuu tehtävän hoitamisesta. Miten hyvinvointialueet ja yliopistosairaalat pystyvät ylläpitämään taideterapioiden osaamista ja käyttöä, jos ne eivät hyödynnä taideterapioiden asiantuntijoiden ammattitaitoa? Taideterapiat (tanssi-liiketerapia, musiikkiterapia, kuvataideterapia) ovat oleellisia psykososiaalisten hoitojen valikoimassa, koska ne tarjoavat mahdollisuuden

työskentelyyn, joka ei ole ainoastaan sanojen varassa. Suomessa on laaja joukko koulutettuja tanssi-liiketerapeutteja, musiikkiterapeutteja ja kuvataideterapeutteja.

Asetukseen tulee kirjata lähtökohdaksi menetelmien arviointiin ja osaamisen ylläpitämiseen se, että Suomessa tarjotaan psykoterapeuttisia ja psykososiaalisia hoitoja monimuotoisesti. Nykyisessä muodossaan asetuksen teksti ei suojaa toimintakenttää siltä haitalliselta tilanteelta, että arviointia ja osaamisen ylläpitämistä toteutetaan yksipuolisesti ja korostaen vain kognitiivista lyhytterapiaa.

Asetusmuutostekstin nykyinen muotoilu herättää huolen, että HUS ottaisi liian keskeisen roolin Terapiatakuun keskeisenä suunnittelijana menetelmien arvioinnista ja osaamisen ylläpidosta, jolloin vaarana on, että sen suosimat psykoterapeuttiset lähestymistavat voisivat tulla pakotetusti ensisijaiseksi lähestymistavaksi koko maassa.

Terveystieteiden palveluissa tarjottavien psykososiaalisten ja psykoterapeuttisten menetelmien koulutus- ja kehittämistyön tulee koordinoitua psykologiaa kouluttavista koulutusvastuuyliopistoista käsin tai niiden kanssa yhteistyössä. Yliopistojen tekemän psykoterapiatutkimuksen ja psykososiaalisten hoitojen tutkimuksen lisäksi hyvinvointialueiden oma tutkimus- ja kehittämistyö on tärkeää ja myös niiden tuottama tutkimustiedon käyttö pitää kirjata osaksi asetusta. Olisi hyödyllistä ohjata asetuksella prosessia siihen, että arviointia varten psykoterapeuttisista ja psykososiaalisista hoidoista kerätään systemaattisesti palautetta palvelujen käyttäjiltä. Tämä mahdollistaa myös sen, että voidaan pitkäjänteisesti kehittää palvelujen toteutusta aidommin asiakaslähtöiseksi ja pystytään kehittämään toimintakäytäntöjä niiden tuottaman hyödyn ja vaikuttavuuden perusteella.

Kommentit muista keskittämistä- ja päivistysasetuksen muutosehdotuksista

Suomen Tanssiterapiayhdistyksellä ei ole tähän kohtaan kommentoitavaa.

Pylvänäinen Päivi

Suomen Tanssiterapiayhdistys ry. - hallituksen jäsen (yhteiskuntasuhteiden vastuutehtävä)